

Badanie przedsiębiorstw w Polsce w zakresie należytej staranności w odpowiedzialnym prowadzeniu działalności biznesowej

Ogólne informacje o badaniu

Na zlecenie Polskiego Krajowego Punktu Kontaktowego OECD ds. odpowiedzialnego biznesu (KPK OECD) w listopadzie 2025 r. przedsiębiorstwo Competency Institute Sp. z o.o. zrealizowało badanie, które dotyczyło poziomu znajomości, rozumienia oraz wdrażania zasad odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej (ang. *responsible business conduct*, RBC) wśród dużych przedsiębiorstw działających w Polsce.

Celem badania było określenie, w jakim stopniu przedsiębiorstwa znają międzynarodowe standardy odpowiedzialnego biznesu, jak przekładają je na praktykę organizacyjną, jak rozumieją proces należytej staranności (ang. *due diligence*) oraz jakie bariery i potrzeby identyfikują w tym obszarze.

Metodologia badania została opracowana w ramach projektu Grupy roboczej ds. Społecznej Odpowiedzialności Uczelni (organu doradczego Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej).

Badanie przeprowadzono na ogólnopolskiej próbie ponad 300 przedsiębiorstw zatrudniających co najmniej 250 pracowników, działających w dziewięciu sektorach: rolno-spożywczym, tekstylno-odzieżowym i obuwniczym, wydobywczym, budowlanym, technologii informacyjno-komunikacyjnych, chemiczno-farmaceutyczno-kosmetycznym, transportowym, logistyki i infrastruktury, hotelarskim i gastronomicznym, finansowym oraz produkcji urządzeń elektrycznych.

Świadomość pojęcia RBC i należytej staranności

Aż 94% respondentów uznało znajomość zasad odpowiedzialnego biznesu za istotną dla prowadzenia działalności gospodarczej. Wynik ten wskazuje, że ma to znaczenie dla dużych przedsiębiorstw i nie są to kwestie postrzegane wyłącznie jako wymóg formalny, lecz jako ważny element funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Wyniki badania wskazują, że wśród przedsiębiorstw operujących w Polsce funkcjonuje ogólna świadomość RBC oraz należytej staranności, lecz rozumienie tych pojęć ma często charakter selektywny.

Zasady RBC najczęściej kojarzone są z aspektami społecznymi, etyką biznesu i kwestiami środowiskowymi, ale rzadziej łączone są z relacjami z interesariuszami oraz odpowiedzialnym zarządzaniem łańcuchem dostaw.

Podobnie zawężone jest rozumienie procesu należytej staranności. Najczęściej utożsamiany jest on z identyfikacją i oceną ryzyk oraz monitorowaniem działań. Znacznie rzadziej jako jego integralne elementy wskazywane są: mechanizmy skargowe, informowanie interesariuszy, umożliwianie działań naprawczych i zaradczych.

Co czwarte badane przedsiębiorstwo (26%) deklaruje trudności ze zrozumieniem procesu należytej staranności. Jednocześnie tylko 11% badanych przyznaje, że nie zetknęło się dotąd z tym pojęciem.

Postęp we wdrażaniu standardów

Wyniki badania wskazują, że proces transformacji w kierunku odpowiedzialnego biznesu już trwa.

Ponad połowa badanych przedsiębiorstw posiada polityki środowiskowe i klimatyczne (57%) oraz regulacje w zakresie praw człowieka (56%).

Większość przedsiębiorstw formalizuje również swoje oczekiwania wobec partnerów biznesowych poprzez procedury zakupowe (65%) lub zapisy umowne (64%).

Oznacza to, że odpowiedzialność w łańcuchach dostaw coraz częściej staje się elementem standardowego zarządzania, a nie wyłącznie działaniem o charakterze wizerunkowym.

Bariery i wyzwania

Badanie ujawnia również istotne bariery we wdrażaniu zasad odpowiedzialnego biznesu. Do najczęściej wskazywanych należą trudności w przełożeniu ogólnych zasad i wytycznych na praktykę operacyjną, ograniczony dostęp do danych w łańcuchach dostaw oraz brak realnego wpływu na partnerów biznesowych.

Wśród barier zewnętrznych dominuje brak zainteresowania wymogami RBC ze strony kontrahentów. Oznacza to, że presja rynkowa nie stanowi obecnie wystarczającego bodźca do zmian a bardziej istotną rolę odgrywa presja regulacyjna.

Jednocześnie przedsiębiorstwa nie wskazują wyłącznie na nadmiar regulacji. Ponad połowa przedsiębiorstw (52%) podkreśla potrzebę szkoleń dla zarządów i kadry kierowniczej. Problemem dla przedsiębiorstw są nie tylko przepisy, ale również brak narzędzi i kompetencji potrzebnych do ich skutecznego wdrażania.

Ponad połowa przedsiębiorstw korzystała już z różnych form wsparcia, pozostałe deklarują gotowość do sięgnięcia po nie w przyszłości. W tym kontekście respondenci wskazywali na potrzebę dalszego wsparcia przedsiębiorstw w obszarze RBC, w szczególności poprzez jasne wytyczne instytucji publicznych, praktyczne narzędzia oraz przykłady dobrych praktyk branżowych.

Analiza wyników badania ujawnia wyraźne różnice sektorowe zarówno w sposobie rozumienia, jak i w stopniu wdrażania zasad odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej.

Relatywnie wyższy poziom znajomości i usystematyzowanych działań w zakresie RBC obserwowany jest w sektorach silniej regulowanych oraz funkcjonujących w międzynarodowych łańcuchach wartości, w szczególności w sektorze finansowym, wydobywczym, chemiczno-farmaceutyczno-kosmetycznym oraz tekstylno-odzieżowym. W sektorach tych częściej deklarowane są: istnienie wyodrębnionych stanowisk dla osób odpowiedzialnych za RBC, regularne publikowanie informacji o działaniach w tym obszarze oraz większa znajomość dokumentów OECD i ONZ w zakresie RBC.

Z kolei niższy poziom systemowego wdrażania zasad RBC widoczny jest w sektorach takich, jak budownictwo oraz hotelarstwo i gastronomia. W tych sektorach rzadziej występują sformalizowane struktury odpowiedzialności za RBC, a częściej deklarowany jest brak wyznaczonej osoby lub jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację tych zasad.

Dalsze działania

Wyniki badania nie są jedynie zestawieniem danych statystycznych - staną się one fundamentem dla dalszych działań edukacyjnych i doradczych prowadzonych przez KPK OECD. Grupa robocza ds. Społecznej Odpowiedzialności Uczelni prowadzi obecnie prace, które pozwolą na zidentyfikowanie luk w wiedzy i praktykach przedsiębiorstw. Umożliwi to planowanie działań dopasowanych do realnych potrzeb rynku oraz działań wspierających wdrażanie standardów RBC, poprzez które przedsiębiorstwa mogą przyczynić się do postępu gospodarczego, środowiskowego i społecznego w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.